

Pourim Katane – La joie à son état le plus pur

Source : Likouté Si'hot volume 26, Si'ha sur Pourim Katane

<p>Le dernier chapitre du <i>Choul'han Arou'h</i> (<i>Ora'h 'Haïm</i>) : les lois de <i>Pourim Katane</i></p>	<p>1</p>
<p>שו"ע אורח חיים תרצז, א: יום י"ד וט"ו שבאדר ראשון אין נופלים על פניהם .. ואסור בהספד ותענית; אבל שאר דברים אין נוהגים בהם; ויש אומרים דאף בהספד ותענית מתרים. הגה: והמנהג כסברא הראשונה. יש אומרים שחייב להרבות במשתה ושמחה בי"ד שבאדר ראשון ואין נוהגין כן, מפל מקום ירבה קצת בסעודה כדי לציאת ידי המחמירים; וטוב לב משתה תמיד (משלי טו, טו).</p> <p>Choul'han Arou'h Ora'h 'Haïm 697, 1 : Le 14 et 15 <i>Adar Richone</i>, on ne fait pas <i>Ta'hanoune</i>, l'oraison funèbre et le jeûne sont interdits ; mais on ne pratique pas les autres éléments [célébrés au Pourim principal]. Certains disent que même l'oraison funèbre et le jeûne sont autorisés. Note du Rama : La coutume est comme le premier avis. Certains disent qu'il est obligatoire d'augmenter le festin et la joie le 14 <i>Adar Richone</i>, mais nous en n'avons pas l'habitude ; néanmoins, on améliorera un peu son repas, pour se rendre quitte des avis les plus restrictifs ; « <i>et qui a le cœur content est constamment en fête</i> » (Proverbes 15, 15).</p>	<p>Le dernier chapitre du <i>Choul'han Arou'h</i> : les lois de <i>Pourim Katane</i>.</p>
<p>Analyse : Ces lois sont-elles enseignées volontairement en dernier ?</p>	<p>2</p>
<p>לקוטי שיחות: כל עניני התורה מדיקים לחלוטין, כפי שנתן ללמד בקל וחומר מעניני העולם, שכל דבר בעולם הוא בהשגחה פרטית ובכונה מדיקת; ולכן מובן, שהענין שדיני הפורים מופיעים בסיום חלק ארח חיים, והסיום בהם הוא דוקא בדיני פורים קטן - י"ד וט"ו אדר ראשון, אינו רק משום סדר המועדים, אלא יש בכך גם כונה מיחדת: בזה מתבטא ענין בסדר "ארח חיים", של האדם בכלל, כי "הכל הולך אחר החתום" (גמרא ברכות יב, א).</p> <p>Likouté Si'hot : Tous les sujets de la Torah sont d'une extrême précision, à plus forte raison des sujets de ce monde qui sont dirigés, avec précision, par la Providence divine. Ainsi, le fait que les lois de Pourim soient situées à la fin de la section « <i>Ora'h 'Haïm (chemin de vie)</i> » et que ces lois se clôturent par les lois de <i>Pourim Katane</i>, n'est pas uniquement dû à l'ordre des fêtes mais aussi au fait que cela exprime une idée dans l'ordre du « chemin de vie » d'un homme, conformément au principe que « <i>tout dépend de la conclusion</i> » (Guemara Bera'hot 12b).</p>	<p>Le positionnement de ces lois nous délivre forcément un message.</p>
<p>Développement : Le lien entre la première et la dernière loi du <i>Choul'han Arou'h</i></p>	<p>3</p>
<p>שו"ע אורח חיים א, א: ...הגה: "שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהילים טו, ח), הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, ...כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, ...מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השם יתברך ובשתו ממנו תמיד.</p> <p>Choul'han Arou'h Ora'h 'Haïm 1, 1 : Note du Rama : « <i>Je place constamment l'Eternel devant moi</i> » (Psaumes 16, 8) : C'est un grand principe dans la Torah et dans les qualités des Justes qui marchent devant l'Eternel. Ainsi, lorsque l'homme prendra à cœur le fait que le Grand Roi, D.ieu, Qui emplit tout l'univers, Se tient et l'observe, il sera tout de suite empli de crainte et de soumission, de peur et de honte devant D.ieu, <u>perpétuellement</u>.</p> <p>לקוטי שיחות: שני ענינים אלו צריכים להיות אצל האדם באופן של "תמיד", בכל זמן - בכל עבודה שפועל היהודי צריך לחוש אצלו יראה והכנעה, וכן שמחה בעבודת ה' (ראה תהלים ב, יא; ק, ב).</p> <p>Likouté Si'hot : Ces deux éléments doivent être « constants » et perpétuels : dans chaque service divin opéré par le Juif, il faut ressentir chez lui de la crainte et de la soumission, ainsi que de la joie (voir Psaumes 2, 11 ; 100, 2).</p>	<p>La crainte divine et la joie : la première et dernière loi du <i>Choul'han Arou'h</i>.</p>
<p>Explication : L'importance de la joie de Pourim et son impact sur toute l'année !</p>	<p>4</p>
<p>רמב"ם הל' לולב ח, יב-טו: אף על פי שכל המועדות מצוה לשמח בהן, בחג הסוכות היתה שם במקדש שמחה יתרה...השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן עבודה גדולה היא.</p> <p>Maïmonide, lois du Loulav 8, 12-15 : Bien qu'il ait un commandement de se réjouir durant toutes les fêtes, pendant la fête de Soukkot il y avait une joie supplémentaire au Temple. ...La joie qu'un homme doit éprouver un faisant une Mitsva et en aimant D.ieu qui l'a ordonnée, requiert un effort considérable de la part de l'homme.</p> <p>לקוטי שיחות: בתקופת הגלות, בזמן של העלם והסתר, אין די בשמחה של חג הסוכות - בחדש כללי ובדרגה נעלית ביותר - כדי להשפיע בגלוי על העבודה של השנה כלה. ולכן יש הכרח בהשפעה וניתנת כח "קרובה יותר": השמחה של ימי הפורים, שהם מימות השנה שהפכו לימי שמחה דוקא בגלות; ולכן ביכולתם להשפיע על שמחה כללית בכל מצב שבו שרוי היהודי, ואף במצב של גלות וחלין.</p> <p>Likouté Si'hot : Durant l'exil, en période d'obscurité, la très grande joie de <i>Soukkot</i>, ayant lieu dans un mois « à portée globale », ne suffit pas pour exercer une influence ressentie toute l'année. Il faut donc une source d'énergie « plus proche » du profane : la joie de Pourim, un jour classique transformé en jour de joie durant l'exil. Une telle joie peut produire une joie générale pour toute l'année, en toutes circonstances, même en exil et dans le profane.</p>	<p>De <i>Pourim</i>, nous puisons de la joie pour toute l'année, surtout en exil !</p>

Approfondissement : La crainte et la joie introduisent et concluent le service

5

משנה ברכות ב, ב: ... יקבל עליו על מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל עליו על מצות.

Michna Bera'hot 2, 2 : Il faut d'abord accepter le Joug de la Royauté Divine, puis ensuite accepter celui des Mitsvot.

לקוטי שיחות: קבלת על מלכות ה' צריכה להיות בגלוי לפני שמתחילה העבודה של קיום התורה והמצוות בפועל - שאז תרגש אצלו בגלוי רק קבלת על מצוות. כמו כן, לאחר סיום העבודה (בסוף "ארח חיים"), בא השכר על העבודה, שזוהי השמחה שיש ליהודי על כך שקיים את המטל עליו והתקרב על ידי כך את הקב"ה. אבל בשעת העבודה אינו מסגל להיות חדור כלו בשמחה משלמת, כי הוא חש באותו זמן תחושה של קבלת עול, יראת ה'.

Likouté Si'hot : L'acceptation du Joug de la Royauté divine doit être réalisée avant de commencer le service divin effectif, car dès lors on ressentira plutôt l'acceptation du Joug des Mitsvot. De même, ce n'est qu'après la fin du service (du « chemin du vie ») que viendra le salaire du Juif : la joie d'avoir fait ce qu'il devait faire et de s'être approché ainsi de D.ieu. Cependant, durant le service, la joie ne peut être parfaite du fait de la soumission.

La crainte et la joie : l'introduction et la conclusion du service divin.

Explication : La différence entre la joie de Soukkot et celle de Pourim Katane

6

לקוטי שיחות: הרמב"ם מדבר לגבי שמחה של מצוה, הנובעת מה"שמחה יתרה" שהיתה בחג הסוכות, שהיא חלק ממצות השמחה במועדים. אך בשלחן ערוך מדובר על "טוב לב משתה תמיד", על השמחה בפני עצמה - על כך שהוא יהודי וקשור תמיד אל הקב"ה. ושמחה זו מתבטאת במיוחד במשמעות של פורים קטן, בו אין מצוות מיוחדות כבשאר החגים, אין "מערכים" בו שום ענינים אחרים של עבודת ה' - זוהי שמחה בטרה.

Likouté Si'hot : Maïmonide traite de la « joie d'une Mitsva » qui découle de la « joie supplémentaire » de Soukkot, dans le cadre de la Mitsva d'être joyeux durant les fêtes. Le Choul'han Arou'h, par contre, traite du fait d'avoir « le cœur constamment en fête », d'être joyeux en tant qu'objectif en soi, sur le fait d'être Juif et d'être constamment attaché à D.ieu. Cette joie s'exprime particulièrement à Pourim Katane, dans lequel il n'y pas de Mitsvot spécifiques, aucun autre concept divin n'y est « mêlé » - il s'agit de la joie à l'état pur !

La « joie à l'état pur » de Pourim Katane est différente de celle des autres fêtes.

Concrètement, a-t-on « l'obligation » d'être joyeux le jour de Pourim Katane ?

7

טורי זהב על אורח חיים שם: "מכל מקום ירבה קצת בסעודה כו" - בהג"ה תשב"ץ סי' קע"ח כתב דיש להרבות ורבינו יחיאל מפרי"ש רגיל להרבות ולהזמין בני אדם כמשמעות לשון המשנה "אין בין אדר [הראשון לאדר השני] אלא קריאת המגלה, ומתנות לאביונים" (גמרא מגילה ו, ב). וישפיר מסים רמ"א כאן: "וטוב לב משתה תמיד".

Touré Zahav sur Ora'h 'Haïm ibid. : « Néanmoins, on améliorera un peu son repas etc. » - dans les notes du Tachbets (ch. 178), il écrit qu'il faut améliorer [considérablement] son repas, et Rabbi Ye'hïel de Paris avait l'habitude d'améliorer son repas et d'inviter du monde, conformément aux termes de la Michna : « Les seules différences entre le [Pourim] du premier Adar et du second ne sont que la lecture de la Meguila et les dons aux pauvres » (Guemara Meguila 6, 2) ; et le Rama conclut bien : « et qui a le cœur content est constamment en fête » !

ע"פ לקוטי תורה סוכות עט, ד: אנו רואים שהשמחה של ההקפות בשמיני עצרת ושמחת תורה - שמקורה במנהג בלבד, גדולה יותר משמחת יום טוב בכלל - שהיא מן התורה; כי היא הנותנת, ככל שהשמחה עמקה יותר ורבה יותר כך פוחת תקף החיוב, והשמחה באה מהיהודי עצמו, המראה את חביבותו בקיום רצון העליון.

Likouté Torah Soukkot 79d : Nous voyons que la joie au cours des Hakafot de Chemini Atséret et Sim'hat Torah - qui ne sont qu'une coutume, dépasse la joie des fêtes d'origine biblique ! En effet, plus une joie est profonde, moins elle sera obligatoire : elle provient alors du Juif même, montrant son enthousiasme envers D.ieu.

לקוטי שיחות: הרמ"א אינו מציין במפורש שיש להרבות בשמחה, משום שזוהי דרגה נעלית כל כך של שמחה, שאין עליה חובה מפורשת בשלחן ערוך, אף לא במנהג שמובא ברמ"א - כי שמחה זו באה מצד ישראל.

Likouté Si'hot : Le Rama ne dit pas explicitement qu'il faut augmenter la joie, car il s'agit d'un niveau de joie tellement élevé au point qu'il n'y a pas d'obligation explicite dans le Choul'han Arou'h, même pas par le biais d'une coutume citée dans le Rama. Cette joie provient du peuple d'Israël même, par sa joie à l'état pur.

La non-obligation de la joie à Pourim Katane indique une joie encore plus profonde !

Enseignement : Cette joie nous prépare à la joie éternelle de l'ère messianique !

8

מגן אברהם על אורח חיים שם: וטוב לב משתה תמיד - בשמחות מצות אלקינו להעמיד - "אז ימלא שחוק פיניו" (תהלים קכו, ב), במהרה בימינו אמן.

Maguen Avraham sur Ora'h 'Haïm ibid. : « Et qui a le cœur content est constamment en fête » - par la joie de l'accomplissement des Mitsvot de notre D.ieu, « notre bouche s'emplira de joie » (Psaumes 126, 2), très rapidement !

לקוטי שיחות: על ידי ההוספה בשמחה בזמן הגלות ובאפן של מעלין בקדש, גם בקודש של "טוב לב משתה תמיד" - זה מביא "במהרה בימינו" ממש ל"שמחת עולם על ראשם" (ישעיה לה, י), גם שמחה תמידית ושמחה בפני עצמה.

Likouté Si'hot : En intensifiant la joie durant l'exil, en progressant dans la sainteté pour avoir de plus en plus « le cœur constamment en fête » - nous atteindrons à la « joie éternelle sur leur tête » (Isaïe 35, 10), incluant la joie perpétuelle et la joie en tant qu'objectif en soi, [la joie à l'état le plus pur], très rapidement et de nos jours !

Enseignement : L'intensification de la joie en exil produira la joie éternelle de l'ère messianique !